

۱۳۲۹/۵/۲۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَبَقِيَ مَا يَسِيرُ

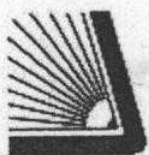
انقلاب بحرین

مجتبیٰ نیک رهی - مهتاب غفوری

انتشارات نظری

سرشناسه	نیک رهی، مجتبی/ ۱۳۶۵
عنوان و نام پدیدآور	انقلاب بحرین/ مجتبی نیک رهی، مهتاب غفوری
مشخصات نشر	تهران: انتشارات نظری ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۵۲۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۴۷۳-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا:
شناسه افزوده	غفوری، مهتاب/ ۱۳۶۷
موضوع	بحرین - تاریخ
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ ق ۳ ب/ DS۲۴۷
رده بندی دیویی	۹۵۳/۶۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۳۲۸۶۵۹

انتشارات نظری

نام کتاب : انقلاب بحرین

نویسنده : مجتبی نیک رهی، مهتاب غفوری

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۶

شمارگان : ۱۰۰۰

ویراستارها : مریم غفوری، نرگس نیک رهی

«کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ می‌باشد»

دفتر مرکزی : تهران، خیابان ولی عصر (عج)، خیابان سید جمال‌الدین اسدآبادی (یوسف آباد)

نبش خیابان فتحی شقاقی، جنب بانک انصار، پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

info@nashrenazari.com

همراه: ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

www.nashrenazari.com

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵

قیمت : ۳۲۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار
	بخش اول: نگاهی به تاریخچه تشکیل و عملکرد حکومت آل
۲۱.....	خلیفه در بحرین
۲۱.....	فصل اول: جغرافیای بحرین
۲۹.....	فصل دوم: تاریخچه کشور بحرین
۴۱.....	فصل سوم: تاریخچه جدایی بحرین از ایران
۴۱.....	گفتار اول: اهمیت استراتژیک بحرین برای ایران
۶۱.....	فصل چهارم: نقش انگلیس در جدایی بحرین از ایران
	گفتار اول: مسووع استعمار پیر انگلیس در خلیج فارس و ایجاد زمینه های
۶۵.....	جدایی بحرین
	گفتار دوم: ارجاع مسووع انتزاع بحرین به سازمان ملل و نقش انگلستان در
۷۵.....	استقلال بحرین
۸۱.....	گفتار سوم: استدلال دولت ایران در مورد حاکمیت خود بر بحرین
۹۱.....	فصل پنجم: احزاب سیاسی بحرین
۱۰۷.....	فصل ششم: نقض دموکراسی در حکومت آل خلیفه
۱۰۷.....	گفتار اول: تعریف دموکراسی
۱۱۳.....	گفتار دوم: انواع دموکراسی
۱۱۹.....	گفتار سوم: جایگاه دموکراسی در اسلام
۱۲۳.....	گفتار چهارم: وضع شیعیان در بحرین
	فصل هفتم: شکنجه در زندان های حکومت آل خلیفه از نگاه حقوق بین الملل
۱۲۹.....	
۱۳۳.....	گفتار اول: سابقه تاریخی کنوانسیون بین المللی ۱۹۸۴

گفتار دوم: کنوانسیون ۱۰ دسامبر ۱۹۸۴.....	۱۴۱
گفتار سوم: گزارش کمیته حقیقت‌یاب از بحرین.....	۱۴۷
بخش دوم: انقلاب ۱۴ فوریه بحرین.....	۱۵۱
فصل اول: کلیاتی در خصوص انقلاب و نحوه شکل‌گیری آن.....	۱۶۱
گفتار اول: تفاوت انقلاب با سایر مفاهیم مشابه آن.....	۱۶۱
گفتار دوم: نظریات مختلف در مورد شکل‌گیری یک انقلاب.....	۱۶۹
گفتار سوم: چگونگی شکل‌گیری اندیشه انقلاب در یک جامعه.....	۱۸۵
گفتار چهارم: نگاه امام علی «ع» در خصوص تغییر جامعه.....	۱۹۳
گفتار پنجم: تمرد و مخالفت در برابر حکومت در انقلاب‌ها.....	۲۱۳
گفتار ششم: تحول عدالت اجتماعی در انقلاب.....	۲۳۳
گفتار هفتم: انقلاب بحرین از نگاه مذاهب الهی و اسلام.....	۲۳۹
فصل دوم: روزشمار استراب ۱۴ فوریه بحرین.....	۲۴۵
فصل سوم: نقش رژیم آل خافه در تقویت روحیه ناسیونالیستی برای مبارزه با شیعیان.....	۳۴۳
گفتار اول: رژیم آل خلیفه و مسئله انقلاب.....	۳۴۹
فصل چهارم: اصلاحات سیاسی در بحرین.....	۳۶۱
بخش سوم: مداخله عربستان در امور داخلی بحرین.....	۳۶۹
فصل اول: مداخله در امور کشورها از نگاه حقوق بین‌الملل.....	۳۷۳
گفتار اول: سیر تحول اصل عدم مداخله.....	۳۷۷
گفتار دوم: قطعنامه‌های سازمان ملل در خصوص اصل عدم مداخله.....	۳۸۳
گفتار سوم: آرای دیوان بین‌المللی دادگستری در خصوص اصل عدم مداخله.....	۳۹۳
گفتار چهارم: استفاده از قوه قهریه.....	۴۰۱
فصل دوم: لشکر کشی عربستان به بحرین.....	۴۰۷

فصل سوم: دفاع مردم بحرین در برابر رژیم آل سعود از منظر حقوق بین الملل	۴۱۹
گفتار اول: دفاع مشروع در حقوق بین الملل	۴۱۹
گفتار دوم: مستندات دفاع مشروع	۴۲۳
بخش چهارم: بیداری اسلامی	۴۲۹
فصل اول: عوامل ضعف و انحطاط جوامع اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره)	۴۲۹
گفتار اول: عوامل داخلی	۴۳۳
گفتار دوم: عوامل خارجی (نقش استعمار و ابرقدرت‌ها در ضعف و انحطاط)	۴۴۳
گفتار سوم: عوامل پویایی جوامع اسلامی	۴۴۹
فصل دوم: مؤلفه‌های بیداری اسلامی در اندیشه امام خمینی (ره)	۴۵۷
فصل سوم: مجموعه بیانیه‌ها و رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله عظمی سید علی خامنه‌ای «مدظله» در زمینه بیداری کشورهای اسلامی	۴۶۹
آلبوم تصاویر	۴۹۵
فهرست منابع	۵۱۳

پیشگفتار

در گذشته به منطقه ساحلی جنوب خلیج فارس حد فاصل بصره تا بحرین، مروزی بحرین گفته می شد که شامل منطقه ای در عربستان بود. بحرین از دوران هخامنشی جزئی از ایران بوده و یکی از چند داستان مشهور اما اسف آمیز تاریخ ایران، یعنی تنبیه شورشیان توسط شاپور ذوالاستاف اشکانی مربوط به همین منطقه است (۳۲۶م). در ایران بعد از اسلام نیز در دوره ای کوتاه قسمتی از ایران محسوب می شد. اما با شروع رنسانس و قدرت و استعمار غرب - که در ایران هم صفویه به قدرت می رسید - به مدت یک قرن به استعمار پرتغال درمی آید. در نهایت توسط شاه عباس صفوی بازپس گرفته می شود. اما این وضع پایدار نیست و در پایان صفوی دوباره از طرف انگلیس و هلند مورد حمله قرار می گیرد که البته توسط نادرشاه افشار رانده می شوند. این وضع در دوره کوتاه زندیه هم ادامه می یابد. اما با شروع قاجاریه و حضور استعمار، نفوذ اداری و سیاسی ایران بر این منطقه کمرنگ می شود. پادشاه اول قاجار آغا

محمدخان آن را ۷۵ سال به حاکمی ایرانی اجاره می دهد. ایران
 هنوز کمی در آنجا قدرت دارد تا این که در زمان هجوم وهابیون به
 عربستان، در اواخر فتحعلی شاه و اواخر جنگ های منتهی به
 شکست ایران از روس، نفوذ انگلیس در بحرین قطعی تر می شود. از
 این زمان کم کم خاندان عتوبی که تقریباً مورد تأیید ایران بود کنار
 رفته، خاندان آل خلیفه (دست نشانندگان انگلیس) حاکم می شود.
 این وضع در دوران پهلوی هم ادامه می یابد. تلاش های این خاندان
 برای بازپس گیری بحرین سست و نمایشی است، در اواخر دهه
 چهل با توجه به بحران بین المللی، به ویژه خروج نیروهای بریتانیا
 از خلیج فارس، محمد رضا شاه در صدد برآمد تا امنیت این مناطق را
 تأمین نماید و نقش خود را به عنوان ژاندارم منطقه به خوبی ایفا کند.
 با وجود پافشاری هایی که پیش از این مبنی بر حق حاکمیت ایران بر
 بحرین داشت و با توجه به فشارهایی که از سال های قبل از سوی
 محافل خارجی مبنی بر اعطای استقلال به بحرین وارد می آمد،
 جهت دستیابی به برخی دیگر از خواست های خود، آنگار در سال
 ۱۳۴۹ با این امر موافقت نمود. با اعلام آمادگی ایران مبنی بر
 برگزاری فراندوم در بحرین و سپردن حق حاکمیت مردم این
 منطقه بر تعیین سرنوشت شان عده اندکی از نمایندگان پان ایرانیست
 و اعضای حزب ملت ایران نسبت به این تصمیم اعتراض نمودند.

محمدرضا شاه در ازای کنار رفتن نفوذ انگلستان از جزایر سه گانه، استقلال بحرین را به رسمیت می شمارد. البته باید همه پرسى در آن منطقه انجام مى شد، ولى قضیه به يك گزارش کلی سازمان ملل تقلیل مى یابد. (اعلامیه استقلال در ۱۳۵۰ «۱۹۷۱ م.»).

بحرین يك حکومت پادشاهی مشروطه است. پادشاه به طور موروثی از خاندان آل خلیفه انتخاب مى شود که از سال ۱۸۲۰ میلادی قدرت را در این جزیره به دست گرفت و اتحاد خود را با بریتانیا اعلام کردند. این کشور در سال ۱۹۷۱ استقلال خود را از سرپرستی بریتانیا اعلام کرد. و قانون اساسی فعلی این کشور در سال ۲۰۰۲ تصویب شده است. نظام حقوقی این کشور ترکیبی از حقوق اسلامی فقه و کامن لای انگلیسی است. پادشاه یا امیر کنونی کشور حمد بن عیسی آل خلیفه است که از سال ۱۹۹۹ قدرت را در دست دارد. ولیعهد سلمان بن حمد، پسر بزرگتر است که در ۱۹۶۹ به دنیا آمده و ریاست دولت به عهده نخست وزیر خلیفه بن سلمان پسرعموی پادشاه است که از سال ۱۹۷۱ این مقام را دارد. قوه مقننه دو مجلسی این کشور (المجلس الوطنی) از مجلس شورا (مجلس الشوری) و مجلس نمایندگان (مجلس النواب) تشکیل می شود. هر دو مجلس ۴۰ عضو دارند. تمامی اعضای مجلس علیا (مجلس شورا)

توسط پادشاه و تمامی اعضای مجلس سفلی (مجلس نمایندگان) با رأی مستقیم مردم انتخاب می شوند.

در پی تسری سونامی انقلاب های عربی به اکثر کشورهای خاورمیانه، قیام های مردمی در این کشور با هدف سرنگونی حکومت "شیخ حمد بن عیسی آل خلیفه" پادشاه فعلی بحرین تداوم پیدا کرد. پادشاه بحرین که بعد از فوت پدرش در مارس ۱۹۹۹ به قدرت رسید، سعی می کند چهره ای مدرن و اصلاح طلب داشته باشد اما بسیاری معتقدند تبعیض های مربوط به شیعیان، به شدت از این گروه ناراضی را متولد ساخته است. شیخ حمد در اولین اقدام در سال ۲۰۰۱ دستور همه پرسی "منشور جدید ملی" را صادر کرد که در همان سال نیز به تصویب اکثریت مردم بحرین رسید. یکی از مهمترین اصول این منشور، احیای انتخابات آزاد بر اساس قانون است. همچنین در این منشور آمده که همه شهروندان در برابر قانون مساوی هستند و هرگونه تبعیض در زمینه های همپای جنسیت، اصل و نسب، زبان و مذهب نفی شده است اما این محدودها هرگز تحقق نیافت و همین مساله خشم مردم بحرین را برانگیخت که نتیجه آن انقلاب مردمی بود.

مداخله در امور کشورها در حقوق بین الملل عمومی موضوعی گسترده و قابل بحث است که همه زوایا و حدود و ثغور آن تا به حال

روشن نشده و از این رو تعریف جامع و مانعی نیز تاکنون از مداخله ارائه نگردیده است. مع‌هذا می‌توان این مفهوم را چنین تعریف کرد: مداخله در حقوق بین الملل عمومی عبارت از این است که کشوری در امور داخلی یا خارجی کشور مستقل دیگر، از طریق اعمال فشار نظامی، سیاسی، اقتصادی، روانی و غیر آن بطور مستقیم یا غیر مستقیم، آشکار یا پنهان به منظور تحمیل اراده خود بر آن کشور، نفوذ کند.

اصل عدم مداخله در امور داخلی و خارجی کشورها یک اصل حقوق بین الملل عرفی است که از دیرباز مورد قبول بوده و در پاره ای اسناد و مدارک بین المللی بویژه قطعنامه های مجمع عمومی سازمان ملل و آرای دیان بین المللی دادگستری مورد تایید و تاکید قرار گرفته است. این قطعنامه ها و آرا با عباراتی گسترده، صریح و قاطع هر گونه مداخله در امور کشورها را محکوم کرده و آن را نقض حقوق بین الملل شناخته اند.

حمایت از اقلیتهای مذهبی یا قومی نیز در صورتیکه با اجد شرایط و عناصر مداخله باشد، از نظر حقوق بین الملل منزع است. هیچ قاعده کلی که مداخله برای حمایت از حقوق بشر را تجویز کند در حقوق بین الملل وجود ندارد. ممکن است در پاره ای موارد حمایت یک کشور از اتباع خود که در معرض خطر هستند و مداخله بدین

منظور، دفاع مشروع تلقی گردد که امری مشروع است و گاهی از آن به مداخله انسانی تعبیر شده است، ولی دفاع مشروع با شرایط آن فقط هنگامی می تواند تحقق پیدا کند که اشخاص مورد حمایت تبعه کشور مداخله کننده باشند. حمایت از اتباع یک کشور ثالث و خصوصاً حمایت از اتباع کشور مورد مداخله، دفاع مشروع محسوب نمی شود و از موارد مداخله نامشروع است، مشروط بر اینکه شرایط و عناصر مداخله در آن محقق باشد.

دفاع مشروع، وضعیتی اطلاق می شود که بر اساس آن، به کشور مورد تجاوز مسلحانه، حق می دهد تا به فوریت در مقابل تهاجم مسلحانه ای کشور دیگر با هر وسیله ای ممکن، حتی اگر مخالف حقوق بین الملل هم باشد، مداخله، زیر شده، دشمن تجاوزگر را سرکوب کند.

اصل اباحه ای «دفاع مشروع» به ملت ها این است که آن را می دهد تا با استناد به ضوابط «ضرورت و تناسب» و نیز پایبندی به حدود و ثغور آن با استفاده از قوای نظامی به مقاومت دفاعی از امنیت ارضی خود مبادرت ورزد. اصل دفاع مشروع جزء جدایی ناپذیر هر نظام حقوقی می باشد که اعمال آن خارج از هر گونه صلاحیت قراردادی قابل پذیرش است و سلب دفاع از هیچ ملت ستمیده ای قابل قبول

نبوده و در حقیقت به مفهوم سلب حق موجودیت ملت‌ها می‌باشد.^۱
حق دفاع مشروع با اصل سنتی جنگ عادلانه درهم آمیخته است و
استفاده از زور را برای مقابله با تجاوز و اعاده‌ی نظم موجه
می‌سازد. بدین ترتیب در شرایطی که تجاوز غیر قانونی وجود دارد،
حق دفاع مشروع مجاز شمرده شده است.^۲

حق دفاع از خود در تمام سیستم‌های حقوقی مشترک است. دولتی
که به دفاع مشروع متوسل شده دو هدف مشخص بیرون راندن
متجاوز از خاک خود و تضمین بازگشت به وضع اراضی قبلی و
کاهش دادن خسارت یک تجاوز جدید دارد. در این راستا دولت مورد
تجاوز می‌تواند تا وقتی که تضمین‌های کافی از سوی این شورا برای
تحقق اهداف خود در بافت نکرده است، همچنان به دفاع مشروع
خود ادامه دهد.^۳

در بخشی از این کتاب تلاش می‌گردد تا با ابعاد حقوقی تمسک ملت
بحرین به اصل دفاع مشروع در خلال انقلاب و حضور نیروهای

^۱ عباسعلی عمید زنجانی، فقه سیاسی (حقوق بین‌الملل اسلامی)، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۸،
ص ۴۶۸.

^۲ سیامک کرم زاده، تروریسم و دفاع مشروع در حقوق بین‌الملل، مدرس، دوره، ش، ۱۳۸۲،
ص ۱۷۳.

^۳ دمینک کارو، حقوق بین‌الملل، ترجمه‌ی مصطفی تقی‌زاده انصاری، تهران: نشر طوس،
۱۳۷۵.

مسلح عربستان را با تأکید بر منصوصات بین‌المللی تحلیل و تبیین گردد.

استعمارگران غربی سعی کردند تا سلطه خود را در همه ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و حتی نظامی بر همه کشورها به‌ویژه کشورهای اسلامی گسترش دهند که البته موفقیت‌های بسیاری نیز در این راه کسب کردند. مشکلات بسیار مسلمانان با بیش از یک میلیارد جمعیت و ذخایر بسیار غنی و افزون بر آن، جنایت‌هایی که امروزه در فلسطین، افغانستان و عراق رخ می‌دهد و نیز مصائب غم‌انگیزی که کشورهای اسلامی هر کدام به نوعی درگیر آن هستند، همه حاکی از ضعف و انحطاط مسلمانان است.

در بررسی عوامل ضعف و انحطاط مسلمانان، نگرش‌های مختلفی بیان شده است؛ شماری همه مشکلات مسلمانان را مربوط به عوامل داخلی می‌دانند و نقش عوامل خارجی را بسیار کم‌رنگ جلوه می‌دهند و حتی افرادی را که ابرقدرت‌ها را در ضعف و انحطاط مسلمانان مقصر می‌دانند متهم به توهم توطئه می‌کنند و برخی برعکس، همه توجه‌شان به عوامل خارجی است و به زمینه‌هایی که در داخل برای استعمار به‌وجود آمده، توجه چندانی ندارند.